

מסורת הש"ס

(א) לקמן ק' גיטין נב: ג"מ קס: (ב) [לקמן פס: א] (ג) [גיטין ל': ד"ב ה': לג. ועיי' (ד) ג"כ ה': ד"ה ע"ג]. (ד) שמועט מה: (ה) שם מה: ערין כב: (ו) [נפלו ללון, (ז) לעיל פו: א] (ח) דף מה:.

הנהגות הב"ח

(א) גמ' ר' וכלי למר עוקבא וכו' וזין דנקי מר מנכסי: (ב) שם עד א' מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשעות מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים והנפרעת שלא בפניו לא כלי': (ג) שם כ"ד מר כר נכסיו:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוספות ר"ד

ה"ז משביעה כ"ז שירצה לא הורשבה חנונית ולא מינה אפטרופא אין יכול להשביעה ר"א אומר א"פ שלא הורשבה חנונית ולא מינה אפטרופא משביעה כ"ז שירצה שאין לך אשה שלא נעשת אפטרופא שעה א' בחיי בעלה על פלכה ועיסתה: א"ל אין אדם דר עם נחש בכפירה ואין ה"ל כר' אליעזר דקיל' יחיד ורבים הלכה כרבים. (ופי' הדב שפ"ט ש"א"י להשביעה על פ"ו אם משביע' על האפטרופא' ועל החנונית יכול לגלות עלי' גם על פ"ו) ירושלמי שבה כלום מה את עבדה לה כש"ח או כש"ש אמה שסבירא אפי' כש"ח (איתן) אם כך אין אהא אומר א"ל שלום לעולם בבית: מתנ' כתב לה נדר ושבעה: א"ל עליך א"י להשביעה אבל משביע הוא את יורשי' ואת הבאים בירשתה נדר ושבעה א"ל עליך ועל יורשיך ועל הבאים בירשתה: א"י להשביעה ולא את יורשי' ולא הבאים בירשתה אבל יורשיך משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים בירשתה נדר ושבעה א"ל עליך ולירשי' ולבאים בירושי' עליך ועל יורשיך ועל ה"ב לא הוא ולא יורשי' ולא הבאים בירשותה משביעים אותה ואת יורשיה ואת הבאים בירשתה: א"י להשביעה אהא משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים בירשתה נדר ושבעה וכו'. פי' נדר שנודת יאסור עלי כל פירות שבעות קנינם אם עבתי משלך כלום כדמרינן במסכת גיטין (בתנודין) [בהשולח] נמנונו מלהשביעה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצה ונזכה כתובתה. א"י להשביעה בגמ' מסיק ששום שבעה א"י להשביעה בין אם עשה אפטרופא דהיא רמו עליה בין אם היתה פוגמת כתובתה דמתן לקמן הפוגמת כתובתה ל"ל אלא בשבעה והשתא דפרטה תגבה בלא שבעה ותי"ה אם טוען עליה פרתתנין ששן הדין היה להשביעה אפי' ששטר כתובה קיימת כדאמר ר"פ בשבועות (תמ) היא מנא דאמר שטר פרוע היא משביעין ליה למלוה. הכא שתהא עם אשתו ואפטרין מן השבעה ויחיה לבנות ממנו כתובתה בלא שבעה. אין יורשי' והבאים בירשתה דהיינו את מוכה כתובה ואחרים אין יכולים לומר לו אחרי שהתנית עמה לגבות בלי"ש גם אנו הבאים מכחה נגבה ממך בלא

על אפטרופאי. פוטרה בכתבה זאת משבעת אפטרופוס אם יושיבנה חנונית אבל אם פגמה כתובתה דמתן במתנ' ה' הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבעה לא נפטרה מאותה שבעה ע"י תנאי זה דכי פטר לה משבעה דקא רמי הוא עלה אבל שבעה דהיא גרמה

לנפשה לא פטר לה: על הפוגמת. ור"ש

משבעת אפטרופאי דמכל שבעה פטרה: אמרה לשמעאל. הך אתקפתא בשלמא למ"ד כו' אותה קמיה דרב אשי: כסוב לי דלא משעבט לי. וימני דרמיא אנפשה תבעה ליה פטור כל שבעות: אסון אהא מתניסו. להא דרב יהודה ארשא דמתניתין דלא פריש זה צה שבעה איירי ואפלוגתיה דר"נ וסביריתו דרב יהודה אדר"נ פליג וקשיא לכו: אן. אסיפא דמתני' מתניין לה דמייירי שבעות אפטרופין צהדי דקמתי' ואם נעשית אפטרופא ודר"נ לאו אפלוגתא דרב יהודה אתמר אלא אפירושא דרישא אתמר ורב מתנא פליג אדרב יהודה כסיפא צהי אפטרופוס קאמר לשעבר אבל בפוגמת כולוהו מודו דפטרה דשבעה תנאי לה ע"י נכסיו היא: שעבר מהא עבידנסי. כלומר עד מתי קרוי לשעבר דלא אמרינן נכסי דיתמי נינהו ואין תנאי שלו מועיל צפן: אבל צין מיסא לקצורה. כבר רמו נכסי קמי יתמי ואין תנאי שלו מועיל צהן שלא ע"י נכסיו צהא לה: לנרגא. לפרוע למלך כסף גולגלתא דיתמי: ולמוזני. מוזן האשה וצבנות היתומים: ולקצורה. לקצורת המת או היתומים: מוזנינן. נכסי דיתמי צלה אכרחא שאין שהות ומתן לדבר וה"נ לא משצנינן על אותה מכירה דל"א שלא תזלזל ותפסידתן ומנאלת שבעת שקר: ולא נדר דלא שבעה. אם כחז לה לשון זה: נקי נדר: מניקס משבעתא. מדין צבעה: נקי נפצך שבעתא. אם יתשורף השבעי להם: אכל מה אעשה. דלעולם יורשין משצנינן אותה אם מת הוא והיא נפרעת מהם: ואיכא דאמרי לה. להא דלאא שאול צן אימא מרים מתניתא ונולא אמרו לה צלשון שמעתא דאמורא כדאמנן דאמר שמואל משום אהא שאול אלא דמתניתא היא ואמר שמואל עלה הלכה כאלא שאול: בותנ' הפוגמת כסופסה. כדמפרש ואזיל צמתניתין גופה: לא תפרע. השאר וצגמ' מפרש טעמא: עד אחד מעידה נר'. צגמרא מפרש טעמא: מנכסים משועבדים. משום דלי הוה גצי מן הלזה גופיה והוה טעין לזה אשתבע לי דלא פרתתך אמרינן שבעות ה' דמשצנינן ליה ואי לא טעין לא טענין ליה הואיל ונקיט שטרם אבל צצניל לקוחות אן טענינן דלמא אי הוה גצית מן הלזה הוה טעין לך אישתבע לי דלא פרעמך וצעית אישתצויע השמא אן טענינן דפתח ע"ל לאלס הוא ומנכסי יתומים ונפרעת שלא צפניו כולוה משום האי טעמא:

ר"ש

כתובתה כיצד היתה כתובתה אלף וזו ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תפרע אלא בשבעה ה"עד אחד מעידה והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבעה ימנכסים משועבדים כיצד מבר (א) נכסיו לאחרים והיא נפרעת

בכיון דפטרה מן השבעה א"ל לא גובה בלא שבעה. אבל משביע הוא וכו'. פי' אפי' ששטר כתובה היה לבנות ממנו כתובתה בלא שבעה. אין יורשי' והבאים בירשתה דהיינו את מוכה כתובה ואחרים אין יכולים לומר לו אחרי שהתנית עמה לגבות בלי"ש גם אנו הבאים מכחה נגבה ממך בלא

הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

פז.

אלֵאָא לַמִּדְּבֹא אִיהִי מִי הוּת יִדְעָה דְּמוּתִיב דָּה אַפּוּטְרוּפֵיא. וְאִין לַהֲקִשּׁוּת דְּלִדְיִידָה אִיכָא לֵאדּוּקִמִּי מִתְנִיתִין כְּשֶׁהִיא כְּבֵר אַפּוּטְרוּפֵיא וְלִכְךָ הִיא תּוֹצֵעַת מִן הַבְּעַל לַפּוּטְרָה דְּמֵאִי דּוּחֻקִּין לֵאדּוּקֵמָה מִתְנִי' צִשְׁבּוּעַת אַפּוּטְרוּפֵיא וְלוֹמַר דְּלֵא מִיירִי מִתְנִי' כֻּכֵּל עֵינִין אִפִּילוּ לֵא נַעֲשִׂית עֲדִיין אַפּוּטְרוּפֵיא דְּסַתְמָא דְּמִילְתָא שְׂכַחַז לֵה צִשְׁעָה שְׂכוּנָסָה: **לְבַרְנָא** וְלַמוּזִנִּי. פִּי צְקוּטְרַס לְכַרְגָּא שֶׁל יְתוּמִים וְקִשָּׁה דְּמַשְׁמַע הֵא לְשֹׁאֵר לִרְכִי הִיתוּמִין מִכְרִיזִין וְהֵא לִיתָא מִדְּפִרְךְ צִרִישׁ פֶּרֶק שׁוֹס הִיתוּמִין (עֲרִכִין כֵּב. וְשֵׁס) לַמִּדְּאִין נֻקְדִין לְנַכְסֵי יְתוּמִין אֲלֵא לְשֹׁטֵר שֵׁיט צו רִיבִית מִן הַמַּשְׁהֵה דְּשׁוֹס הִיתוּמִין לִי יוֹס וּמִכְרִיזִין כּו' דְּלֵמָא הֵהִיא הַכְּרָה לֵא לְפִרְעוּ לְצַעֵל חוּז אֲלֵא כְּשִׁמוּכְרִיס לְשֹׁאֵר לִרְכִי יְתוּמִין לִכְךָ נִרְאֵה לְפִרֵּשׁ לְכַרְגָּא שֶׁל אִשָּׁה לְפִרְעוּ כֶּסֶף גּוּלְגוּלַת שֶׁלָּה כְּמוֹ שֶׁהִיא הַבְּעַל עוֹשֶׂה דְּכַלְלֵל מוּזִנִּי הוּא: **[אִפִּי' בִּין מִיתָה לְקַבּוּרָה]**. מֵה שִׁפִּי צְקוּטְרַס שֶׁלָּא זִלְזֵלֵה אִין נִרְאֵה דְּמִי"מ תַּשְׁבַּע שֶׁלָּא עֵיכְצָה מַשְׁלֵהֵם צִידָה אֲלֵא כְּמוֹ שִׁמְפִּרֵּשׁ צִירוּשְׁלֵמִי שֶׁלָּא תִּנְחַם מֵת מִשּׁוּל וְתִלְךְ לְצִית אִצִּיה וְהַשְׁמָלָה נִמִּי מוֹטֵר דְּמִייתִי לְכַרְגָּא וְלַמוּזִנִּי וְלַקְצוּרָה דְּמוּצִנִּין צִלָּה אֲכַרְחָא מִשּׁוֹס כְּבוֹד הַמַּתָּ: **וְלְקַבּוּרָה**. הֵא לֵא אֲנִטְרִיךְ לְנִימֵר שֶׁלָּא יִיחַ אֲצִיבִין מוֹטֵל צִצְיוֹן עַד שִׁשּׁוּמוֹ וִיכְרִיו אֲלֵא אִם לּוֹ לְזוּרְךְ קְצוּרָה מוּצִנִּין לְזוּרְךְ זֶה הַחוּז צִלָּה הַכְּרָה שֶׁלָּא תִּהְיֶה מַכְשִׁילוֹ לַעֲמִיד: **מִנְכְּסֵי יְתוּמִים לֵא תַּפְרַע אֵלֵא בִּשְׁבּוּעָה**. מִימָה אִמְאִי לֵא הַקְּשָׁה מֵהָךְ מַשְׁנֵה לַמִּדְּ צִרִישׁ פֶּרֶק שׁוֹס הִיתוּמִים (עֲרִכִין כֵּב. וְשֵׁס) אִין נֻקְדִין לְנַכְסֵי יְתוּמִים אֲלֵא כִּי רִיבִית אֲכֻלַּת צָהן דִּהָךְ לֵא הוּה מֵאִי לֵאדּוּקֵמָה כְּגוֹן שֵׁיט רִיבִית דְּמַשְׁנִי אֲהֵיִא דִּלִּין נִפְרַעִין מִנְכְּסֵי יְתוּמִים אֲלֵא מֵה הוִיִצְרוּרָה וְאִשְׁתּוּבָא לְיִמִּיתָה הַתֵּם וְלִיכֵלֵא לְנִימֵר דִּהָךְ דִּהֲכָא אִיכָא לֵאדּוּקֵמָה צִימוּסִים גְּדוּלִיס דִּלֵּא כִּי הֵהִיא דִּלִּין נִפְרַעִין אֲלֵא מִן הוִיִצְרוּרָה אִמְאִי לֵא מוֹקִי לֵה דּוּקָא צִגְדוּלִיס אֲלֵא וְדֵאִי כִּ"ל לְהַשִּׁי"ס דְּכַלֵּל עֵינִין אִיירִי וְלוֹמַר רִּי' דּוּדֵאִי דִּהָךְ דִּהֲכָא הוּה מוֹקִי לֵה צִגְדוּלִיס דּוּקָא אֲלֵא הֵהִיא דִּלִּין נִפְרַעִין אֲלֵא מֵה טוּעִינִי כִּי לֵא פִּרְעַתְנָה כְּלוֹם לֵא נִפְשׁוֹת הֵא דְּצַעִי עֵלָּה צִהֲנֻקִין (גִּיטִין ג.) יְתוּמִים שֶׁאִמְרוּ דִּלִּין נִפְרַעִין אֲלֵא מִן הוִיִצְרוּרָה קְטוּנִיס אוֹ אִפִּילוּ גְדוּלִיס: **בְּקִשִּׁים** הֵא דְּמִתְן צִהֲשׁוּלָה (גִּיטִין דף לז: וְשֵׁס) אִין אֲלֵמְנָה נִפְרַעַת מִנְכְּסֵי יְתוּמִים אֲלֵא שְׁבּוּעָה וְפִרְךְ מֵאִי אִירִיִא אֲלֵמְנָה כּו' וּמַשְׁנִי דִּלְאֵמְנָה אֲנִטְרִיךְ לִיה מִשּׁוֹס חִינָא וְהַשְׁמָלָה אִמְאִי אֲנִטְרִיךְ לְמִיתְנִי הֵא תִּנִּינָל לֵה הַכָּא וְלַעִיל (דף סד.) נִמִּי גְצִי הִיֵּה עֲלִיו כְּמוֹצֵה אִשָּׁה וְצַעֲ"מ תִּנָּן שְׂכוּלִין לִרְכִינן שְׂבּוּעָה וִי"ל דִּלְאֲנִטְרִיךְ לְמִיתְנִי הַתֵּם דְּלֵא תּוּקֵמָה מִתְנִיתִין דִּהֲכָא צִגְרוּשָׁה אֲלֵא צִלְאֵמְנָה לֵא תַצַּעִי שְׂבּוּעָה מִשּׁוֹס חִינָא וְשֵׁס: דִּגְרוּשָׁה צַעֲוִל נִמִּי מִן כִּד כִּדְאֵמִר לְקַמֵּן צִפְרַק אֲלֵמְנָה (דף קז: וְ) מִי"מ לֵא צַעֲוִל מִן כְּמוֹ אֲלֵמְנָה וְהֵא לֵא תַקְשִׁי מִתְנִיתִין דִּהֲכָא אִמְאִי אֲנִטְרִיךְ לְמַתְנִי דִּהֲכָא מִנָּה לֵה צִהֲדִי הַךָ דִּלִּין נִפְרַעִין אֲלֵא צִשְׁבּוּעָה: אִמְר

תוספות ר"ד (המשך) שבעה באשר התנית עמה שהוא א"ל לאשתי עשיתי זה הכבוד מתנבא ממני בלא שבעה בלא לכס איני חפץ לעשות כבוד זה ואין תנאי האשה מועיל לא לירשי' ולא להקחות הבאים מכחה. אלא אם באין יורשי' לגבות כתובתה ממנו כגון שגירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמתה או שמכרתה לאחרים ובאים להוציב יכול הוא להשביען בכל ענין שנשפלת עליהן שבעה שאם אומר להם פרתני אתכם והן פוגמין כתובתן לא פרתתני כ"א כך כדן נשבעין כדון הפגום שטרו ואם טוענין כי לא פרתתנו כלום נשבעין כדון דר"פ. ואם טוען עליהם כי פרתתני אתכם או אממם גולתני כשמיניתיהו אפטרופוס על נכסיו נשבעים על שבעת היורשים שלא פקדנו בשעת מיתתה ולא אמרה לנו מוקדם לכן כלא מצאנו בין שטרותי ששטר כתובה פרוע וגם אלהם נשבעין כמו כן שלא פקדנו ולא אמרה לנו ששטר כתובתה פרוע או שגולה אותן: נדר ושבעת אין לי עליך נדר וירשיך וכו'. פי' אפי' שהתנה עם אשתו ופטרה מן השבעה וגם פטר יורשי' והבאים בירשתה התנאי הזה אינו מועיל אלא כשבאים לגבות ממנו אבל אם מת הוא ונפלו נכסיו לפני היורשים והיא באה לגבות כתובתה מן היורשין אין תנאי אביהן מועיל לה ולא מציא למימרא אתם מכת אביכם באים והרי אביהן פטריני וכמו שלא הי' הוא ורשאי להשביעני כך אין אתם רשאיין להשביעני אלא אמורים לה תנאי הזה לא הועיל אלא כשחיו הנכסים בידו אבל עכשיו שבאו בירושתו אינו מועיל תנאי אלא אנו יכולים להשביען שלא פרתך אבינו כדון לא אלמנא הבאה ליפרע

מנכסי יתומים ואם היתה אפטרופא בנכסי בעלה יכולים להשביעה שלא גולה את אביהן באותה האפטרופותות וכו"ש אם טוענים עליה שפרענך שחיבת לישבע וכן אם מתה היא ולא הספיקה לגבות כתובה מהן ובאים יורשיה לגבות מהן משביעין אותם שבעת היורשין שלא פקדנו אמנו. ובפי' לא הנשבעין (דף קח) מקשה תלמודא מהכא למי"ד אין אדם מוריש שבעה לבניו.

עין משפט נר מצוה

בר א מיי פיע מהל' שפתיס הלכה ד טוש"ע אהיע סימן לא סעיף ה:

בוח ב מיי פיי"ב מהל' אשות הלכה ט"ז ופי"ח הלכה כ ופי"ב מהל' מלוה ה' אל סמג עשין מה ודל ולי טוש"ע אהיע סי' ע סעיף א ופי' ג סעיף כה ופי' קד סעיף ג ופי' קיד סעיף א וטוש"ע ח"מ סי' קט סעיף ג:

בוח ב מיי פיע מהל' אשות הלכה ט' ופי"ב מהל' אהיע סימן לא סעיף ו:

בוח ב מיי פיע"ח מהל' אשות ופי"ד מהל' מלוה הלכה א סמג עשין מה ודל טוש"ע אהיע סי' לו סעיף א וטוש"ע ח"מ סי' פד סעיף א: בוח ב מיי שם ופי"ח מהל' אשות הלכה טו טוש"ע אהיע שם סעיף ח וס"ח שם סעיף ה:

בוח ב מיי פיע"ח מהל' אשות ה' כ ופי"ב מהלכות מלוה הלכה י וטוש"ע אהיע שם סעיף ח וס"ח סי' לא סעיף ט ופי' קיד סעיף ד:

ג ז מיי פיע מהל' אשות ה' י ופי"ד מהל' מלוה הלכה א סמג שם טוש"ע אהיע שם סעיף א וטוש"ע ח"מ סי' קח סעיף ג וי: גא ח מיי פיע"ח מהל' אשות הלכה טו ופי"ג מהל' הלכה א ופי"ד שם ה' א סמג שם טוש"ע אהיע שם סעיף י וטוש"ע ח"מ סי' קו סעיף א:

תוספות ר"ד (המשך) שבעה באשר התנית עמה שהוא א"ל לאשתי עשיתי זה הכבוד מתנבא ממני בלא שבעה בלא לכס איני חפץ לעשות כבוד זה ואין תנאי האשה מועיל לא לירשי' ולא להקחות הבאים מכחה. אלא אם באין יורשי' לגבות כתובתה ממנו כגון שגירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמתה או שמכרתה לאחרים ובאים להוציב יכול הוא להשביען בכל ענין שנשפלת עליהן שבעה שאם אומר להם פרתני אתכם והן פוגמין כתובתן לא פרתתני כ"א כך כדן נשבעין כדון הפגום שטרו ואם טוענין כי לא פרתתנו כלום נשבעין כדון דר"פ. ואם טוען עליהם כי פרתתני אתכם או אממם גולתני כשמיניתיהו אפטרופוס על נכסיו נשבעים על שבעת היורשים שלא פקדנו בשעת מיתתה ולא אמרה לנו מוקדם לכן כלא מצאנו בין שטרותי ששטר כתובה פרוע וגם אלהם נשבעין כמו כן שלא פקדנו ולא אמרה לנו ששטר כתובתה פרוע או שגולה אותן: נדר ושבעת אין לי עליך נדר וירשיך וכו'. פי' אפי' שהתנה עם אשתו ופטרה מן השבעה וגם פטר יורשי' והבאים בירשתה התנאי הזה אינו מועיל אלא כשבאים לגבות ממנו אבל אם מת הוא ונפלו נכסיו לפני היורשים והיא באה לגבות כתובתה מן היורשין אין תנאי אביהן מועיל לה ולא מציא למימרא אתם מכת אביכם באים והרי אביהן פטריני וכמו שלא הי' הוא ורשאי להשביעני כך אין אתם רשאיין להשביעני אלא אמורים לה תנאי הזה לא הועיל אלא כשחיו הנכסים בידו אבל עכשיו שבאו בירושתו אינו מועיל תנאי אלא אנו יכולים להשביען שלא פרתך אבינו כדון לא אלמנא הבאה ליפרע

מנכסי יתומים ואם היתה אפטרופא בנכסי בעלה יכולים להשביעה שלא גולה את אביהן באותה האפטרופותות וכו"ש אם טוענים עליה שפרענך שחיבת לישבע וכן אם מתה היא ולא הספיקה לגבות כתובה מהן ובאים יורשיה לגבות מהן משביעין אותם שבעת היורשין שלא פקדנו אמנו. ובפי' לא הנשבעין (דף קח) מקשה תלמודא מהכא למי"ד אין אדם מוריש שבעה לבניו.